

Asia C-203/20

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

11.5.2020

Ennakkoratkaisupyyntön esittänyt tuomioistuin:

Okresný súd Bratislava III (Slovakia)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

11.5.2020

Vastaajat:

AB

CD

EF

GH

IJ

LM

NO

PR

ST

UV

WZ

BC

DE

FG

JL

OKRESNÝ SÚD BRATISLAVA III

[– –]

Bratislavassa 11 päivänä toukokuuta 2020

[– –]

Asia: Ennakkoratkaisupyyntön esittäminen (SEUT 267 artikla)**Pyyntö asian käsittelemisestä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä (työjärjestyksen 107 artikla)**

Okresný súd Bratislava III:n (piirioikeus, Slovakia) [– –] presidentti esittää Okresný súd Bratislava III:ssa vireillä olevassa rikosasiassa [– –] (analogisesti) 31.12.2005 asti voimassa olleen rikosprosessilain (jäljempänä rikosprosessilaki) 224 §:n 7 momentin ja SEUT 267 artiklan nojalla tämän SEUT 267 artiklan mukaisen ennakkoratkaisupyyntön ja pyytää asian käsittelemistä kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 107 artiklan nojalla.

Asianosaiset:

Rikosasia, jossa vastaajina ovat

1/ vastaaja AB, [– –], Slovakia [– –] **[alkup. s. 2]** [– –]**2/ vastaaja CD**, [– –], Slovakia [– –]**3/ vastaaja EF**, [– –], Slovakia [– –]**4/ vastaaja GH**, [– –], Slovakia [– –]**5/ vastaaja IJ**, [– –], Slovakia [– –]**6/ vastaaja LM**, [– –], Slovakia [– –]**7/ vastaaja NO**, [– –], Slovakia [– –] **[alkup. s. 3]****8/ vastaaja PR**, [– –], Slovakia [– –]**9/ vastaaja ST**, [– –], Slovakia, olinpaikka tuntematon, asian käsittely vastaajan poissaolosta huolimatta [– –]**10/ vastaaja UV**, [– –], Slovakia [– –]**11/ vastaaja WZ**, [– –], Slovakia [– –]

12/ vastaaja BC, [– –], Slovakia [– –]

13/ vastaaja DE, [– –], Slovakia [– –]

14/ vastaaja FG, [– –], Slovakia [– –] [**alkup. s. 4**] [– –]

15/ vastaaja JL, [– –], Slovakia [– –]

16/ asianomistajana HI, [– –], Slovakia

17/ Syytteen on nostanut

Bratislavan Krajská prokuratúra (alueellinen syyttäv viranomais) [– –]

Asiassa AB ym., joka koskee toiseikkojen tapahtuma-aikaan voimassa olleen rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla yhdessä ja yksissä tuomin tehtyä 233 §:n 1 momentin ja 2 momentin a kohdassa tarkoitettua ihmisryöstöä ulkomaille, Okresný súd Bratislava III (jäljempänä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin) [– –] on 21.6.2019 suljetuin ovin pidetyssä istunnossa päättänyt seuraavaa:

I. [– –] [asian käsittelyn lykkääminen]

II. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään SEUT 267 artiklan nojalla seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1/ Kun otetaan huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artikla, onko ne bis in idem -periaate esteenä eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyssä neuvoston puitepäätöksessä 2002/584/YOS tarkoitettua eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiselle, kun rikosasian käsittely on lopullisesti päätetty tuomioistuimen antamalla vapauttavalla tuomiolla tai rikosprosessin keskeyttämisestä tehdyllä päätöksellä ja nämä ratkaisut on annettu sellaisen yleisen armahduksen perusteella, jonka lainsäätäjä on peruuttanut näiden ratkaisujen saatua lainvoiman, ja kun kansallisen oikeusjärjestyksen mukaan tällaisen yleisen armahduksen peruuttaminen johtaa viranomaisten päätösten kumoamiseen siltä osin kuin ne on tehty [**alkup. s. 5**] yleisten armahdusten ja armahdusten nojalla ja perusteltu niillä ja näin peruutettuun yleiseen armahdukseen perustuneet syytteen nostamisen ja ajamisen lailliset esteet poistuvat ilman tuomioistuimen päätöstä tai erityistä tuomioistuinmenettelyä?

2/ Onko kansallisen lain säännös, jolla kumotaan suoraan ilman kansallisen tuomioistuimen päätöstä rikosprosessin keskeyttämisestä tehty kansallisen tuomioistuimen päätös, joka on kansallisen oikeuden mukaan vapauttamista merkitsevä lopullinen päätös ja jonka perusteella rikosprosessi on lopullisesti keskeytetty kansallisen lain mukaisesti annetun yleisen armahduksen johdosta, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun oikeuden puolueettomaan tuomioistuimeen sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa ja

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklassa taatun oikeuden, jonka mukaan ketään ei saa syyttää tai rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta, mukainen?

3/ Onko kansallisen oikeuden säännös, jolla perustuslakituomioistuimen harjoittama valvonta yleisen armahduksen tai yksittäistapauksissa myönnettyjen armahdusten peruuttamisesta Slovakian tasavallan perustuslain 86 §:n i kohdan nojalla tehdyn Národná rada Slovenskej republikyn (Slovakian tasavallan kansallisneuvosto) päätöksen osalta rajoitetaan pelkästään sen perustuslainmukaisuuden arviointiin, jolloin jätetään huomiotta Euroopan unionin antamat velvoittavat toimet ja muun muassa Euroopan unionin perusoikeuskirja, Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus ja Euroopan unionista tehty sopimus, Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 267 artiklassa ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklassa tarkoitetun lojaliteettiperiaatteen, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa taatun oikeuden puolueettomaan tuomioistuimeen ja Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa taatun oikeuden, jonka mukaan ketään ei saa syyttää tai rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta, mukainen?

III. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää [unionin tuomioistuimen] työjärjestyksen 107 artiklan nojalla unionin tuomioistuinta käsittelemään ennakkoratkaisupyyntönsä kiireellisessä menettelyssä, sillä asia koskee eurooppalaista pidätysmääräystä, joka on käsiteltävä kiireellisesti eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä 13.6.2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/584/YOS (jäljempänä puitepäätös 2002/584) 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla (tuomio 12.8.2008, *Santesteban Goicoechea*, C-296/08 PPU, EU:C:2008:457; tuomio 1.12.2008, *Leymann ja Pustovarov*, C-388/08 PPU, EU:C:2008:669; tuomio 30.11.2009, *Kadzoev*, C-357/09 PPU, EU:C:2009:741; määräys 3.4.2010, *Gataev ja Gataeva*, C-105/10 PPU, EU:C:2010:176 ja tuomio 28.4.2011, *El Dridi*, C-61/11 PPU, EU:C:2011:268).

I. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen esittämät yleiset perustelut

1. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen osasto on päättänyt esittää ennakkoratkaisupyyntönsä seuraavien olosuhteiden perusteella. Bratislavan Krajská prokuratúra (alueellinen syyttäväviranomainen) [– –] nosti 27.11.2000 ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa syytteen [– –], jonka ensimmäisen syytekohtan mukaan vastaajia AB, CD, GH, EF, IJ, PR, LM ja NO syytetään rikoslain, sellaisena kuin se oli voimassa 31.12.2005 saakka (jäljempänä rikoslaki), 158 §:n 1 momentin a kohdassa tarkoitetusta virkamiehen harjoittamasta vallan väärinkäytöstä, joka on tehty rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdessä ja yksissä tuumin, rikoslain 233 §:n 1 momentissa ja 2 momentin a kohdassa tarkoitetusta ihmisryöstöstä ulkomaille, joka on tehty rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdessä ja yksissä tuumin,

rikoslain 234 §:n 1 momentissa ja 2 momentin a ja b kohdassa tarkoitetusta ryöstöstä, joka on tehty rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdessä ja yksissä tuumin, ja rikoslain 235 §:n 1 momentissa ja 2 momentin a ja b kohdassa tarkoitetusta kiristyksestä, joka on tehty rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdessä ja yksissä tuumin, ja vastaajia ST [alkup. s. 6], UV, WZ ja BC syytetään rikoslain 233 §:n 1 momentissa ja 2 momentin a kohdassa tarkoitetusta ihmisryöstöstä ulkomaille, joka on tehty rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdessä ja yksissä tuumin, rikoslain 234 §:n 1 momentissa ja 2 momentin a ja b kohdassa tarkoitetusta ryöstöstä, joka on tehty rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdessä ja yksissä tuumin, ja rikoslain 235 §:n 1 momentissa ja 2 momentin a ja b kohdassa tarkoitetusta kiristyksestä, joka on tehty rikoslain 9 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla yhdessä ja yksissä tuumin, ja jonka toisen syytekohtaan mukaan vastaajaa DE syytetään rikoslain 166 §:n 1 momentissa tarkoitetusta avunannosta rikokseen, koska hän on edistänyt niiden rikosten tekemistä, jotka vastaajat ovat syytteen mukaan tehneet seuraavissa olosuhteissa:

1/ Vastaajat AB, CD, EF, GH, IJ, LM, NO ja [– –] PR ovat valtion elimen, Slovenská informačná služban (Slovakian tiedustelupalvelu, jäljempänä SIS) jäsenenä Slovakian tiedustelupalvelusta annetun lain nro 46/1993 (zákon číslo 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe, jäljempänä laki 46/1993) 1 §:n 2 momentissa vahvistettujen tämän palvelun toimivaltuuksien vastaisesti, lain 46/1993 2 §:ssä määriteltyjen tehtävien vastaisesti ja lain 46/1993 7 §:ssä tarkoitettujen tiedustelupalvelun jäsenten velvollisuuksien vastaisesti ja vastaajat ST, UV, WZ ja BC siviileinä, jotka eivät täytä lain 46/1993 11 §:n 1 momentin c kohdassa vahvistettuja edellytyksiä, ja sellaisen järjestäytyneen ryhmän jäsenenä, jonka tehtävät oli jaettu HI:n vahingoittamiseksi, loukanneet tämän perustuslaissa taattuina oikeuksina siten, että he ovat tätä seurattuaan ottaneet hänet kiinni voimakeinoin ja huumanneet hänet, luovuttaneet hänet Itävallan poliisille viemällä hänet tämän henkilöajoneuvolla Itävaltaan, jonka alueella hänestä oli annettu 18.11.1994 kansainvälinen pidätysmääräys; he ovat osallistuneet rikoksen tekemiseen siltä osin kuin SIS:n johtaja, vastaaja [– –] AB, on vertikaalisen komentoketjun perusteella antanut [– –] PR:lle, joka on puolustus-, suojele- ja koulutusosastolla toimiva SIS:n jäsen, tarkemmin määrittelemättömänä ajankohtana kesällä 1995 SIS:n rakennuksessa Bratislavassa [– –] suullisen käskyn muodostaa SIS:n erityistehtävien toteuttamiseksi siviilipuolen henkilöistä koostuva järjestäytynyt ryhmä, joka perustettiin ja jota käytettiin HI:n kiinniottamiseksi 31.8.1995.

Tarkemmin määrittelemättömänä ajankohtana elokuussa 1995 [AB] määräsi lain 46/1993 10 §:n 1 momentin vastaisesti SIS:n 46. osaston (henkilöseuranta ja operatiiviset toimintatavat) johtajan CD:n henkilöiden ja kohteiden seurannasta tehdyllä SIS:n johtajan päätöksellä nro 17/1994 (jäljempänä päätös 17/1994) käyttämään lain 46/1993 13 §:n 2 momentin vastaisesti 12 §:n 1 momentin c kohdassa tarkoitettuja teknisiä tiedustelukeinoja XY:n ja HI:n seurantaan varten ja määräsi 15.7.1994 tehdyn SIS:n henkilöseurannasta ja operatiivisista toimintatavoista vastaavan johtajan päätöksen nro 4/1994 (jäljempänä päätös

4/1994) 7 §:n 1 momentin vastaisesti XY:n seurannasta, joka alkoi 13.8.1995 kello 10.30 Bratislavassa [– –], vaikka henkilöseurantaa koskeva asiakirja nro 4600/337 koodinimellä [– –] toimitettiin vasta 14.8.1995, sekä HI:n seurannasta, joka alkoi 23.8.1995 [– –], vaikka henkilöseurantaa koskevaa asiakirjaa ei ollut toimitettu eivätkä päätöksen 4/1994 7 §:n 1 momentissa vahvistetut edellytykset olleet täyttyneet.

[AB] velvoitti 28.8.1995 SIS:n toisen jaoston sisäisen tiedustelun johtajan LP:n varmistamaan SIS:n varoja käyttäen, että viisi erimerkkistä henkilöajoneuvoa on valmiina Ružinovin talviluistelukeskuksen edessä olevalla pysäköintialueella 19.8.1995, ja määräsi 29.8.1995 hänet osoittamaan henkilöajoneuvon ja kaksi SIS:n erityisoperaatioiden yksikön jäsentä, joiden oli määrä ottaa Bratislavan [– –] asemalla [– –] vastaan henkilöajoneuvo ja asianomistaja HI ja ajaa se Itävaltaan, minkä hän teki ja mistä hän ilmoitti AB:lle. [alkup. s. 7]

Vastaajan CD välityksellä hän sai 28.8.1995–31.8.1995 SIS:n 46. osaston ensimmäisen yksikön päälliköltä, vastaajalta EF, tietoja operatiivisesta toteutuksesta ja HI:n seurannasta, teki päätöksiä ja antoi SIS:n toisen jaoston johtajalle ja vastaajalle CD suullisia käskyjä sovittaakseen yhteen asianomistajan seurannan, pidätyksen ja rajanylityksen toteuttavien eri ryhmien toimet, jotka johtivat 31.8.1995 kello 10.47 siihen, että HI otettiin kiinni ampuma-aseella uhaten.

SIS:n 46. osaston johtaja, vastaaja CD, antoi 13.8.1995 SIS:n rakennuksessa Bratislavassa [– –] lain 46/1993 10 §:n 1 momentin ja päätöksen 17/1994 vastaisesti alaisuudessaan toimivalle ensimmäisen yksikön päällikölle, vastaajalle EF, suullisen käskyn käyttää lain 46/1993 12 §:n 1 momentin c kohdassa tarkoitettuja teknisiä tiedustelukeinoja lain 46/1993 13 §:n 2 momentin vastaisesti henkilön XY seurantaa varten, ja tämä henkilöseuranta alkoi kello 10.30 Bratislavassa Hraničnán kadulla [– –], ja siihen osallistui 13 SIS:n jäsentä ja siinä käytettiin kahdeksaa henkilöajoneuvoa ja teknisiä keinoja, ja hän itse huolehti henkilöseurannan valvonnasta, vaikka hän oli tietoinen menettelyn lainvastaisuudesta, koska siihen ei ollut saatu SIS:n johtajan tai tämän valtuuttaman henkilön teknisten tiedustelutietojen käyttöön antamaa suostumusta ja Bratislavan entisen Mestký súdin (alioikeus) päivystävän tuomarin etukäteen antamaa kirjallista lupaa.

Hän määräsi 14.8.1995, keskusteltuaan menettelystä SIS:n toisen jaoston johtajan kanssa samana päivänä [– –] laaditun henkilöseurantaa koskevan asiakirjan perusteella, SIS:n hierarkiassa alempana olevat jäsenet, vastaajat EF ja IJ, jatkamaan XY:n seurantaa 26.8.1995 saakka.

Hän antoi 24.8.1995 päätöksen 17/1994 ja päätöksen 4/1994 7 §:n 1 momentin vastaisesti SIS:n 46. osaston ensimmäisen yksikön päällikölle, vastaajalle EF, suullisen käskyn ottaa HI seurantaan [– –] kaupungissa ja sen ympäristössä, ja hän sai tältä operatiivisesta toteutuksesta ja HI:n seurannasta tietoja, jotka hän itse toimitti SIS:n johtajalle, vastaajalle AB.

Päivämäärinä 30. ja 31.8.1995 hän johti henkilöseurantaa, ilmoitti seurannasta henkilökohtaisesti SIS:n toisen jaoston johtajalle ja SIS:n johtajalle, vastaajalle AB, mahdollisesti matkapuhelimella, sai viimeksi mainituilta ohjeita ja johti [– –] kaupungissa olleen vastaajan EF välityksellä henkilöseurantayksikön jäseniä.

Kun 31.8.1995 kello 10.30 HI oli lähtenyt kotoaan henkilöajoneuvolla [– –], hän määräsi tämän seurannasta, ja kun tämä oli pysäytetty ja otettu kiinni ampuma-aseella uhaten, hän määräsi valtatie nro II/502 sulkemisesta henkilöseurantayksikön henkilöajoneuvoilla.

Tämän jälkeen SIS:n 46. osaston ensimmäisen yksikön päällikkö, vastaaja EF, sai vertikaalisen komentoketjun perusteella 13.8.1995 Bratislavassa SIS:n rakennuksessa 46. osaston johtajalta, vastaajalta CD, käskyn käyttää lain 46/1993 11 §:ssä tarkoitettuja operatiivisia tiedustelukeinoja ja lain 46/1993 12 §:ssä tarkoitettuja teknisiä tiedustelukeinoja XY:n seuranta varten ja määräsi lain 46/1993 10 §:n 1 momentin, päätöksen 17/1994 ja päätöksen 4/1993 7 §:n 1 momentin vastaisesti eräät SIS:n hierarkiassa alempana olevat jäsenet **[alkup. s. 8]** seuraamaan XY:tä henkilöajoneuvoillaan, vaikka hän tiesi, että operatiivisista tiedustelukeinoista ei ollut tehty SIS:n johtajan tai tämän valtuuttaman henkilön päätöstä 11 §:n 2 momentin mukaisesti ja että 12 §:n 1 momentin c kohdassa tarkoitettujen teknisten tiedustelukeinojen käyttöön ei ollut saatu Bratislavan entisen Mestký súdin päivystävän tuomarin etukäteen antamaa lupaa lain 46/1993 13 §:n 2 momentin mukaisesti.

Hän määräsi 27.8.1995 Bratislavassa [– –] SIS:n rakennuksessa lain 46/1993 10 §:n 1 momentin, päätöksen 17/1994 ja päätöksen 4/1994 7 §:n 1 momentin vastaisesti apulaispäällikkönsä, vastaajan IJ, ja eräät muut yksikön jäsenet valvomaan HI:n asuntoa ajoneuvosta [– –], jonka hän oli määrännyt sijoittavaksi [– –] kaupunkiin, ja käyttämään SIS:n henkilöajoneuvoja viimeksi mainitun liikkeen seuraamiseen kaupungin ulkopuolelle sekä ilmoittamaan hänelle henkilöseurannan tuloksista, vaikka hän tiesi, että SIS:n johtaja tai tämän valtuuttama henkilö ei ollut päättänyt lain 46/1993 11 §:n 2 momentissa tarkoitettujen operatiivisten tiedustelukeinojen käytöstä ja että Bratislavan entisen Mestký súdin toimivaltainen päivystävä tuomari [ei ollut hyväksynyt] teknisten tiedustelukeinojen käyttöä.

Hän antoi 31.8.1995 [– –] kaupungissa lähettimen ja matkapuhelimen välityksellä ohjeita SIS:n hierarkiassa alempana oleville jäsenille ja ilmoitti SIS:n 46. osaston johtajalle, vastaajalle CD, henkilöseurannan kulusta, ja kun HI oli kello 10.47 otettu kiinni ampuma-aseella uhaten, hän osallistui henkilökohtaisesti ajoneuvolla [– –] valtatie II/502 sulkemiseen estääkseen sille saapuvien ajoneuvojen kulkemisen.

SIS:n 6. osaston ensimmäisen yksikön apulaispäällikkö, SIS:n jäsen vastaaja IJ, sai 13.8.1995 SIS:n rakennuksessa Bratislavassa vertikaalisen komentoketjun perusteella SIS:n 46. osaston johtajalta ja ensimmäisen yksikön päälliköltä suullisen käskyn käyttää lain 46/1993 11 §:ssä tarkoitettuja operatiivisia

tiedustelukeinoja ja lain 46/1993 12 §:ssä tarkoitettuja teknisiä tiedustelukeinoja XY:n seurantaan varten lain 46/1993 10 §:n 1 momentin, päätöksen 17/1994 ja päätöksen 4/1994 7 §:n 1 momentin vastaisesti. Hän määräsi eräät SIS:n hierarkiassa alempana olevat jäsenet ottamaan XY:n seurantaan henkilöajoneuvoilla, vaikka hän tiesi, että SIS:n johtaja tai tämän valtuuttama henkilö ei ollut tehnyt lain 46/1993 11 §:n 2 momentin nojalla päätöstä operatiivisten tiedustelukeinojen käytöstä ja että teknisten tiedustelutietojen käyttöön lain 46/1993 12 §:n 1 momentin c kohdassa tarkoitettulla tavalla ei ollut saatu Bratislavan entisen Mestký súdin toimivaltaisen päivystävän tuomarin etukäteen antamaa kirjallista lupaa, minkä lisäksi hän oli henkilökohtaisesti huolehtinut henkilöseurannan valvonnasta ja ilmoittanut SIS:n 46. osaston johtajalle, vastaajalle CD, henkilöseurannan kulusta.

Tämän jälkeen, kun 27.8.1995 46. osaston johtajalta oli saatu ensimmäisen yksikön päällikön välityksellä käsky ottaa HI seurantaan [– –] kaupungissa, Nová Pezínká kadulle sijoitettiin 28.8.1995 Mercedes Benz [– –], josta käsin SIS:n jäsenet valvoivat HI:n asuntoa, ilmoittivat radiopuhelimella tämän lähdöstä ja seurasivat hänen liikkeitään ajoneuvoilla samalla kun he ilmoittivat matkapuhelimella ensimmäisen yksikön päällikölle, vastaajalle EF, henkilöseurannan kulusta.

[IJ] toteutti 31.8.1995 ihmisryöstöä koskevan suunnitelman käsittävät tehtävät ja seurasi HI:tä henkilöajoneuvolla Bratislavan suuntaan tämän lähdettyä asunnoltaan kello 10.30 [– –] Toyota-merkkisen henkilöajoneuvon [– –] kyydissä [alkup. s. 9] ja otettuaan tämän kiinni ampuma-aseella uhaten valtatiellä II/502 sulki liittymän yhdessä henkilöseurantayksikön muiden ajoneuvojen kanssa.

SIS:n jäsen, vastaaja PR, muodosti SIS:n johtajan, vastaajan AB, käskyn perusteella tarkemmin määrittelemättöminä päivinä vuoden 1995 elokuussa ryhmän, johon kuuluivat vastaaja ST, vastaaja UV, vastaaja WZ ja vastaaja BC, ja toimi ihmisryöstön järjestäjien ja tämän ryhmän koordinaattorina ja otti haltuunsa tämän ryhmän kanssa 29.8.1995 [– –] pysäköintialueella Bratislavassa SIS:lle kuuluvia henkilöajoneuvoja, joilla hän seurasi seuraavien päivien aikana HI:n liikkeitä [– –] kaupungeissa tarkoituksenaan ottaa hänet kiinni ja luovuttaa hänet muille SIS:n jäsenille, joiden oli määrä viedä hänet Itävallan tasavaltaan.

Saatuun tietää erään SIS:n jäsenen henkilöseurannan Mercedes Benzissä [– –] antamien tietojen perusteella, että HI oli lähtenyt asunnoltaan kohti Bratislavaa, he palasivat HI:n ajoneuvoa seuranneisiin SIS:n henkilöajoneuvoihin 31.8.1995 klo 10.30. Kello 10.47 he saartoivat valtatiellä II/502 [– –] HI:n henkilöajoneuvon sen edestä Seat Toledo -merkkisellä ajoneuvolla [– –] ja vierestä Seat Ibiza -merkkisellä ajoneuvolla.

He kehottivat pistoolilla uhaten HI:tä poistumaan ajoneuvosta, ja kun tämä ei reagoinut, poistivat hänet voimakeinoin ja tämän vastustuksesta huolimatta panivat tämän Seat Toledon takaosaan. He laittoivat hänen päähänsä sinisen säkin, panivat hänet käsirautoihin ja ottivat Mercedes Benz [– –] -merkkisen

henkilöajoneuvon haltuunsa. Matkalla Vajnoryn suuntaan HI yritti hypätä ajoneuvosta, minkä jälkeen he löivät häntä nyrkillä kasvoihin, antoivat sähkölamauttimella sähkösokkeja tämän sukuelimeen ja pakottivat hänet juomaan kaksi pulloa whiskyä ja saattoivat hänet siten päihtyneeseen tilaan.

Vastaaja PR ilmoitti matkapuhelimella SIS:n toisen solun johtajalle operaation kulusta, ja viimeksi mainittu ilmoitti tästä vastaajalle [– –] AB. He veivät HI:n [– –] tien kautta Bratislavaan, jossa he luovuttivat HI:n muille SIS:n jäsenille.

SIS:n toisen jaoston tarkastusyksikön päällikön tehtävään nimitetty SIS:n jäsen, vastaaja GH, pani vertikaalisen komentoketjun perusteella SIS:n johtajan, vastaajan AB, ja SIS:n toisen jaoston johtajan ohjeet täytäntöön XY:n seurannan aikana, vaikka hän tiesi, että operatiivisten tiedustelukeinojen käytöstä ei ollut tehty SIS:n johtajan tai tämän valtuuttaman henkilön päätöstä lain 46/1993 11 §:n 2 momentin mukaisesti. Hän oli kerran saattanut tämän henkilön Bratislavasta Levočaan ja takaisin ja piilottanut hänet Itävallan ja Unkarin välisen rajan ylityksessä ilman matkustusasiakirjoja. Hän oli 30. ja 31.5.1995 varmistanut rajanylityksen ilman vaikeuksia Bratislava-Bergin ja Jarovce-Kittseen rajanylityspaikoilla vastaajille LM ja NO, jotka kuljettivat asianomistajan HI Itävaltaan Mercedes Benz [– –] -merkkisellä henkilöajoneuvolla.

SIS:n toisen jaoston erityisoperaatio-osaston jäsenet, vastaaja LM ja vastaaja NO, panivat vertikaalisen komentoketjun perusteella SIS:n toisen jaoston johtajan ohjeet täytäntöön siten, että he odottivat 30.8.1995 Bratislava-Petržalkassa [– –] HI:n henkilöajoneuvoa, joka heidän oli määrä viedä Itävaltaan. Koska suunnitelma ei toteutunut kyseisenä päivänä, he ottivat haltuunsa vastaajalta PR ja vastaajalta WZ 31.8. klo 14.00 samassa paikassa Mercedes Benz [– –] -merkkisen henkilöajoneuvon [alkup. s. 10], jossa HI oli tiedottomana takapenkillä, ja kuljettivat tämän Petržalka-Bergin rajanylityspaikan diplomaattialueen kautta.

Koska Itävallan passitarkastuksen osalta toimivaltainen työntekijä ei ollut paikalla Bergin pysäköintialueella, he olivat puhelinyhteydessä toisen jaoston johtajaan, joka vastaajan AB käskystä antoi ohjeen viedä asianomistaja Hainburgiin.

Vastaajan AB ohjeen mukaisesti Itävaltaan lähetettiin SIS:n jäsen, joka ilmoitti Hainburgin poliisilaitokselle löytyneestä ajoneuvosta, jossa oli etsitty henkilö. Vastaaja AB ilmoitti kello 16.30 ZZ:lle matkapuhelimella, että asianomistaja on ajoneuvolla Hainburgissa, ja kello 17.00 Itävallan poliisi otti HI:n kiinni puhelinoiton perusteella. Vastaajien fyysinen väkivalta aiheutti HI:lle vähäisiä vammoja, ja hänen viemisensä Itävaltaan ja sitä seurannut vapaudenmenetyks oli vastoin Slovakian tasavallan perustuslain 23 §:n 4 momenttia, jonka mukaan Slovakian kansalaista ei voi pakottaa lähtemään kotimaastaan, karkottaa tai luovuttaa toiseen valtioon.

Asianomistajalle HI aiheutui hänen Itävallassa oleskelunsa osalta vahinkoa, joka vastaa hänen oikeudellisesta edustuksestaan aiheutuneita, yhteensä 478 241,13 Itävallan šillingin (ATS) suuruisia kuluja.

2/ SIS:n jäsen, vastaaja DE, totesi 6.9.1995 lähimmän esimiehensä, SIS:n 46. osaston ensimmäisen yksikön päällikön EF:n ohjeen perusteella [– –] kunnan poliisin kanssa, jolta hän pyysi asiasta vahvistusta virallisen rekisteröinnin muodossa, että Mercedes Benz [– –] -merkkinen valkoinen pakettiauto oli 28.–31.8.1995 sen alueella. Poliisin kieltäytyttyä tämän pyynnön toteuttamisesta he teettivät 13.9.1995 noin kello 13 Bratislavassa [– –] sijaitsevassa lasitusliikkeessä läpinäkyviä laseja 2 766 Slovakian korunan (SKK) arvosta ja korvasivat niillä Mercedes Benz 208 D:n läpinäkymättömän lasin, jotta HI:n ihmisryöstöä ulkomaille koskevan rikosprosessin todistajat eivät tunnista ajoneuvoa siksi ajoneuvoksi, joka oli pysäköitynä [– –] katujen kulmilla [– –] talon edessä ja josta käsin SIS:n jäsenet valvoivat HI:n asuntoa 28.–31.8.1995, vaikka [DE] tiesi, että 31.8.1995 matkalla Bratislavan valtatiellä II/502 oli saarrettu HI:n Mercedes Benz, jonka he olivat ottaneet voimakeinoin haltuunsa ja vieneet Itävaltaan, jossa Itävallan poliisi oli Hainburgissa ottanut HI:n kiinni tämän ajoneuvossa, ja hänen aikomuksenaan oli siten peitellä se, että SIS:n jäsenet olivat syyllistyneet rikokseen, ja välttää rikosoikeudellinen menettely ihmisryöstössä mukana olleita henkilöitä vastaan.

2. Okresný súd Bratislava III päätti 14.6.2017 antamallaan päätöksellä 31.12.2005 asti voimassa olleen rikosprosessilain 23 §:n 3 momentin nojalla yhdistää edellä mainitun rikosasian ja rikosasian [– –], jossa vastaajina olivat AB, CD, FG, EF, IJ ja JL, joita syytettiin avunannosta virkamiehen harjoittamaan vallan väärinkäyttöön 31.12.2005 asti voimassa olleen rikoslain 10 §:n 1 momentin c kohdassa ja 158 §:n 1 momentin b kohdassa ja 2 momentin c kohdassa tarkoitettulla tavalla ja joiden väitettiin toimineen seuraavissa olosuhteissa: AB, CD, FG, EF, IJ ja JL, jotka ovat valtion viranomaisen, Slovenská informačná služban (Slovakian tiedustelupalvelu) jäsenenä lain nro 46/1993 1 §:n 2 momentissa vahvistettujen tämän palvelun toimivaltuuksien vastaisesti, lain 46/1993 2 §:ssä määriteltyjen tehtävien vastaisesti ja lain 46/1993 7 §:ssä tarkoitettujen SIS:n jäsenten velvollisuuksien vastaisesti aikomuksenaan peitellä heinäkuussa 1995 entistäjä UP:n seurantaan [– –] kunnassa ja elokuussa 1995 HI:n seurantaan [alkup. s. 11] [– –] kunnassa käytetyn Mercedes Benzin hävittäminen, ovat osallistuneet rikokseen siten, että JF, joka työskentelee SIS:n 46. osaston ensimmäisessä yksikössä, on tehnyt väärän ilmoituksen, vaikka hän tiesi, että SIS:lle kuuluvaa Mercedes Benz 208D -merkkistä henkilöajoneuvoa [– –] ei ollut varastettu 18.12.1995 ja 19.12.1995 välisenä yönä virka-ajossa, jota hän ei ollut suorittanut IJ:n kanssa, ja tätä ilmoitusta käytettiin perusteena SIS:n tutkintalautakunnan ja esimiesten lainvastaiselle menettelylle. SIS:n solun 94 johtaja CD antoi tapahtumista 28.12.1995 antamassaan ilmoituksessa väärää tietoa operaatiosta Länsi-Slovakiassa, osallisuudestaan ajoneuvon anastuspaikalla ja Mercedes Benz 208D:n rekisteröintikilven löytymisestä, ja 26.1.1996 antamallaan käskyllä nro 6 hän muodosti solusta 94 tutkintalautakunnan varastettua virka-ajoneuvoa koskevan vahingon selvittämiseksi. Lautakunnan puheenjohtaja FG, joka oli nimitetty solun 94 autokuljetuksesta vastaavaksi päälliköksi, ei varmistanut perusteellista tutkintaa tapahtumista, ja yhdessä lautakunnan jäsenten [eli] SIS:n 46. osaston ensimmäisen yksikön päälliköksi nimitetyn EF:n ja SIS:n 46. osaston ensimmäisen yksikön ensimmäisen tiimin

päällikön II:n kanssa he eivät tutkineet ajoneuvon varkauden olosuhteita, ja vaikka he tiesivät, ettei sitä ollut varastettu, he vahvistivat tietojen paikkansapitävyyden, alensivat kyseisen ajoneuvon arvoa ja ehdottivat 7.2.1996 SIS:n johtajalle, että asian käsittely lopetetaan siihen asti, kunnes ajoneuvo löytyy, ja että kymmenen vuoden kuluttua vahinko kirjataan valtion vahingoksi, minkä SIS:n solun 94 johtaja CD, SIS:n johtaja AB ja lakisääteinen edustaja hyväksyivät valtion varojen hallinnasta annetun lain nro 278/1993 (zákon č. 278/1993 Z.z. o správe majetku štátu v znení noviel, sellaisena kuin se on muutettuna) 3 §:n 2 momentin vastaisesti, ja vaikka hänen tiedossaan oli, että SIS:n hierarkiassa alempana olevat jäsenet eivät olleet tehneet ilmoitusta ajoneuvon varkaudesta toimivaltaisille poliisiviranomaisille, hän ei menetellyt rikosprosessilain 8 §:n 1 momentin mukaisesti, ei toteuttanut toimenpiteitä sen selvittämiseksi, oliko asiassa todellisuudessa tehty rikos, vahvasti lautakunnan väärät toteamukset ja hyväksyi viimeksi mainitun ehdotuksen ja CD:n suosituksen ja poliisin virkaurasta annetun lain nro 410/1991 (zákon č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušnikov PZ) 127 §:n 1 momentin nojalla 12.3.1996 tekemällään päätöksellä päätti lopettaa asian käsittelyn ja vähensi vahingon kymmenen vuoden ajaksi, minkä jälkeen hän antoi luvan tämän vahingon kirjaamiseen valtion vahingoksi, vaikka se ei ollut poliisilain mukaan mahdollista, ja aiheutti siten SIS:lle 1 454 434 Slovakian korunan (SKK) suuruisen vahingon.

3. Okresný súd Bratislava III päätti 29.6.2001 [– –] antamallaan päätöksellä keskeyttää rikosoikeudellisen menettelyn kaikkia vastaajia vastaan, koska he olivat Slovakian tasavallan pääministerin 3.3.1998 antaman yleisen armahduksen kohteena. Edellä mainittu päätös pysytettiin 5.6.2002 tehdyllä Bratislavan Krajský súdin (alueellinen tuomioistuin) päätöksellä ja sai lainvoiman.
4. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin aloitti asian käsittelyn uudelleen Ústavný súd Slovenskej republikyn (perustuslakituomioistuin, Slovakia; jäljempänä perustuslakituomioistuin) 31.5.2017 antaman tuomion [– –] perusteella, koska siinä todettiin, että yleisestä armahduksesta 3.3.1998 tehdyn Slovakian tasavallan pääministerin päätöksen, joka on julkaistu numerolla 55/1998, V ja VI §:n, yleisestä armahduksesta 7.7.1998 tehdyn Slovakian tasavallan pääministerin päätöksen, joka on julkaistu numerolla 214/1998, ja syytetylle myönnettävästä armahduksesta 12.12.1997 tehdyn Slovakian tasavallan presidentin päätöksen [– –] kumoamisesta 5.4.2017 tehty Národná rada Slovenskej republikyn (Slovakian tasavallan kansallisneuvosto; jäljempänä Slovakian tasavallan kansallisneuvosto) päätös nro 570 on Slovakian tasavallan perustuslain mukainen.
5. Asian käsittelyn uudelleen aloittamisen jälkeen vastaajien puolustus toimitti ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle pyynnön asian käsittelyn lykkäämisestä ja unionin tuomioistuimelle esitettävästä ennakkoratkaisupyynnöstä, jotta se tulkitsisi Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklaa, 48 artiklan 2 kohtaa ja 50 kohtaa, puitepäätöstä 2002/584 yhdessä (tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun) direktiivin 2012/13 [alkup. s. 12] ja (eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä

koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annetun direktiivin 2016/343 asiaa koskevien säännösten kanssa.

6. Tämän pyynnön väitetään perustuvan annetun kansallisen lainsäädännön epäselvyyteen, ja tämä epäselvyys koskee tarkemmin perustuslakituomioistuimesta annetun lain (Zákon o Ústavnom súde) 6 luvun säännöksiä (tarkemmin 48a ja 48b §:ää), perustuslain tasoisen lain nro 71/2017 (Ústavný zákon č. 71/2017) säännöksiä ja yleisestä armahduksesta 3.3.1998 tehdyn Slovakian tasavallan pääministerin päätöksen, joka on julkaistu numerolla 55/1998, V ja VI §:n, yleisestä armahduksesta 7.7.1998 tehdyn Slovakian tasavallan pääministerin päätöksen, joka on julkaistu numerolla 214/1998, ja syytetyille myönnettävästä armahduksesta 12.12.1997 tehdyn Slovakian tasavallan presidentin päätöksen 3573/96-72-2417 kumoamisesta 5.4.2017 tehtyä Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöstä nro 570 (Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky z 5. apríla 2017 číslo 570 o zrušení článku V a článku VI rozhodnutia predsedu vlády Slovenskej republiky z 3. marca 1998 o amnestii uverejneného pod čísлом 55/1998 Z. z., rozhodnutia predsedu vlády Slovenskej republiky zo 7. júla 1998 o amnestii uverejneného pod čísлом 214/1998 Z. z. a rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky v konaní o milosť pre obvineného zo dňa 12. decembra 1997 č. k. 3573/96-72-2417; jäljempänä kansallisneuvoston päätös). Kyseisellä kansallisneuvoston päätöksellä oli tarkoitus peruuttaa yleiset armahdukset, joiden perusteella oli annettu muun muassa päätös AB:tä ym. vastaan käytyjen rikosoikeudellisten menettelyjen keskeyttämisestä eli 29.6.2001 annettu Okresný súd Bratislava III:n päätös [– –] ja Bratislavan Krajský súdın päätös [– –]. Kyseisessä asiassa oli nostettu syyte myös [– –] ST:tä vastaan, josta oli määrä antaa kansallinen pidätysmääräys, eurooppalainen pidätysmääräys ja kansainvälinen pidätysmääräys.
7. Asiaa tutkittuaan ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo asiaa käsittelevänä jäsenvaltion tuomioistuimena, että unionin tuomioistuimen on annettava ennakkoratkaisu, jotta se voi antaa päätöksen (SEUT 267 artiklan toinen kohta).

II. Asiaa koskevat oikeussäännöt

A. Unionin oikeus

8. SEUT 82 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Oikeudellinen yhteistyö unionissa rikosoikeuden alalla perustuu tuomioistuinten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteeseen, ja siihen kuuluu jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen 2 kohdassa ja 83 artiklassa tarkoitetuilla aloilla.

Euroopan parlamentti ja neuvosto säätävät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on:

- a) laatia sääntöjä ja menettelyjä kaikenmuotoisten tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten tunnustamisen varmistamiseksi koko unionissa;
 - b) ehkäistä ja ratkaista jäsenvaltioiden välisiä tuomioistuimen toimivaltaa koskevia ristiriitoja;
 - c) tukea tuomareiden ja oikeuslaitoksen henkilöstön koulutusta;
 - d) helpottaa jäsenvaltioiden oikeusviranomaisten tai vastaavien viranomaisten yhteistyötä rikosasioiden käsittelyn ja päätösten täytäntöönpanon yhteydessä.”
9. [SEUT 82 artiklan 2 kohdan mukaan] ”Euroopan parlamentti ja neuvosto voivat tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen annetuilla direktiiveillä säätää vähimmäissäännöistä sikäli kuin se on tarpeen tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen sekä poliisiyhteistyön ja oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi rajatylittävissä rikosasioissa. [alkup. s. 13]
10. [2 kohta jatkuu seuraavasti:] Näissä vähimmäissäännöissä otetaan huomioon jäsenvaltioiden oikeusperinteiden ja -järjestelmien erot.
- Vähimmäissäännöt koskevat seuraavia asioita:
- a) todisteiden vastavuoroinen hyväksyttävyyys jäsenvaltioissa;
 - b) yksilön oikeudet rikosasioiden käsittelyssä;
 - c) rikosten uhrien oikeudet;
 - d) muut rikosasioiden käsittelyn erityiset osatekijät, jotka neuvosto on ennalta määrittänyt päätöksellä. Neuvosto tekee tällaisen päätöksen yksimielisesti Euroopan parlamentin hyväksynnän saatuaan.
- Tässä kohdassa tarkoitettujen vähimmäissääntöjen hyväksyminen ei estä jäsenvaltioita pitämästä yllä tai ottamasta käyttöön niitä korkeatasoisempaa yksilön suojelua.”
11. [SEUT 82 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:] ”Jos neuvoston jäsen katsoo, että ehdotus 2 kohdassa tarkoitettu direktiiviksi vaikuttaisi jäsenen rikosoikeusjärjestelmän perusteisiin, se voi pyytää asian saattamista Eurooppa-neuvoston käsiteltäväksi. Tässä tapauksessa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukainen menettely keskeytetään. Kun asiaa on käsitelty ja jos on päästy yhteisymmärrykseen, Eurooppa-neuvosto palauttaa ehdotuksen neljän kuukauden kuluessa keskeyttämisestä neuvostolle, mikä lopettaa tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen mukaisen menettelyn keskeyttämisen.

Jos asiasta ei päästä yhteisymmärrykseen ja jos vähintään yhdeksän jäsenvaltiota haluaa aloittaa tiiviimmän yhteistyön kyseisen direktiiviehdotuksen pohjalta, niiden on saman määräajan kuluessa ilmoitettava asiasta Euroopan parlamentille, neuvostolle ja komissiolle. Tällöin lupa aloittaa Euroopan unionista tehdyn

sopimuksen 20 artiklan 2 kohdassa ja tämän sopimuksen 329 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tiiviimpi yhteistyö katsotaan annetuksi ja määräyksiä tiiviimmistä yhteistyöstä sovelletaan.”

12. Perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jokaisella, jonka unionin oikeudessa taattuja oikeuksia ja vapauksia on loukattu, on oltava tässä artiklassa määrättyjen edellytysten mukaisesti käytettävissään tehokkaat oikeussuojakeinot tuomioistuimessa.

Jokaisella on oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa, joka on etukäteen laillisesti perustettu. Jokaisella on oltava mahdollisuus saada neuvoja ja antaa toisen henkilön puolustaa ja edustaa itseään.

Maksutonta oikeusapua annetaan vähävaraisille, jos tällainen apu on tarpeen, jotta asianomainen voisi tehokkaasti käyttää oikeutta saattaa asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.”

13. Perusoikeuskirjan 48 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jokaiselle syytetylle taataan oikeus puolustukseen.”

14. Perusoikeuskirjan 50 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Ketään ei saa panna syytteeseen tai rangaista rikoksesta, josta hänet on jo unionissa lopullisesti vapautettu tai tuomittu syylliseksi lain mukaisesti.”

15. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Eurooppalaisella pidätysmääräyksellä tarkoitetaan oikeudellista päätöstä, jonka jäsenvaltio on antanut etsityn henkilön kiinni ottamiseksi ja luovuttamiseksi toisen jäsenvaltion toimesta syytetoimenpiteitä tai vapaudenmenetyksen käsittävän rangaistuksen tai turvaamistoimenpiteen täytäntöönpanemista varten.”

16. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa: **[alkup. s. 14]**

”Jäsenvaltiot panevat eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöön vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen perusteella ja tämän puitepäätöksen määräysten mukaisesti.”

17. Puitepäätöksen 2002/584 1 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tämä puitepäätös ei vaikuta velvoitteeseen kunnioittaa Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa taattuja perusoikeuksia ja keskeisiä oikeusperiaatteita.”

18. Puitepäätöksen 3 artiklassa, jonka otsikkona on ”Eurooppalaisen pidätysmääräyksen ehdottomat kieltäytymisperusteet”, säädetään seuraavaa:

”Täytäntöönpanojäsenvaltion oikeusviranomaisen, jäljempänä ’täytäntöönpanosta vastaava oikeusviranomaisen’, kieltäytyy panemasta eurooppalaista pidätysmääräystä täytäntöön seuraavissa tapauksissa:

1) jos eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus täytäntöönpanosta vastaavassa jäsenvaltiossa ja tällä valtiolla oli toimivalta nostaa syyte tästä rikoksesta oman rikoslainsäädäntönsä mukaan;

2) jos täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen käytettävissä olevien tietojen mukaan jossain jäsenvaltiossa on annettu samasta teosta etsittyä henkilöä koskeva lopullinen tuomio, sillä edellytyksellä, että jos hänet on tuomittu rangaistukseen, hän on suorittanut sen tai suorittaa sitä parhaillaan tai rangaistusta ei voida enää panna täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan;

3) jos henkilöä, jota eurooppalainen pidätysmääräys koskee, ei voida ikänsä takia pitää rikosoikeudellisesti vastuullisena pidätysmääräyksen perusteena olevista teoista täytäntöönpanojäsenvaltion lainsäädännön mukaan.”

19. Direktiivin 2012/13 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jos henkilö pidätetään ja hän menettää vapautensa jossain rikosoikeudellisten menettelyjen vaiheessa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että pidätetyn henkilön tai hänen avustajansa käyttöön annetaan toimivaltaisten viranomaisten hallussa olevat kyseiseen tapaukseen liittyvät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä pidätyksen tai vapaudenmenetyksen laillisuuden riitauttamiseksi tehokkaasti kansallisen oikeuden mukaisesti.

2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyn ja syytetyn tai hänen avustajansa annetaan tutustua ainakin kaikkeen toimivaltaisten viranomaisten hallussa olevaan todistusaineistoon epäillyn tai syytetyn puolesta tai häntä vastaan, jotta turvataan menettelyn oikeudenmukaisuus ja asianosainen voi valmistella puolustustaan.

3. Oikeus tutustua 2 kohdassa tarkoitettuun aineistoon on myönnettävä hyvissä ajoin, jotta puolustautumisoikeutta voidaan käyttää tehokkaasti, ja viimeistään silloin, kun syytteen tosiseikat saatetaan tuomioistuimen arvioitaviksi, sanotun kuitenkin rajoittamatta 1 kohdan soveltamista. Jos toimivaltaiset viranomaiset saavat haltuunsa uutta todistusaineistoa, ne myöntävät oikeuden tutustua siihen hyvissä ajoin, jotta se voidaan ottaa huomioon.

4. Poiketen siitä, mitä 2 ja 3 kohdassa säädetään, ja edellyttäen, ettei se vaaranna oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, oikeus tutustua tiettyyn aineistoon voidaan evätä, jos tämä tutustumisoikeus saattaisi johtaa toisen henkilön hengen tai perusoikeuksien vakavaan vaarantamiseen tai jos se on ehdottoman tarpeellista

tärkeän yleisen edun turvaamiseksi, kuten silloin, kun tämä tutustumisoikeus uhkaa haitata meneillään olevaa tutkintaa tai kun se voi vakavasti haitata sen jäsenvaltion kansallista turvallisuutta, jossa rikosoikeudellinen menettely on pantu vireille. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tämän kohdan mukaisen päätöksen, jolla evätään oikeus tutustua tiettyyn aineistoon, tekee oikeusviranomainen tai että se ainakin voidaan saattaa oikeudelliseen uudelleentarkasteluun kansallisen oikeuden menettelyjä noudattaen.

5. Tässä artiklassa tarkoitetun tutustumisoikeuden on oltava **[alkup. s. 15]** maksuton.”

20. Direktiivin 2012/13 8 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä tai hänen avustajallaan on oikeus riitauttaa kansallisen oikeuden mukaisia menettelyjä noudattaen toimivaltaisten viranomaisten mahdollinen laiminlyönti tai kieltäytyminen, joka koskee tämän direktiivin mukaisten tietojen antamista.”

21. Direktiivin 2016/343 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä on oikeus olla läsnä omassa oikeudenkäynnissään.”

22. Direktiivin 2016/343 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos epäilty tai syytetty ei ole ollut läsnä oikeudenkäynnissään eivätkä 8 artiklan 2 kohdassa säädetyt edellytykset ole täyttyneet, hänellä on oikeus uuteen oikeudenkäyntiin tai muuhun oikeussuojakeinoon, joka mahdollistaa asian käsittelyn uudelleen, myös uuden näytön tarkastelemisen, ja joka voi johtaa alkuperäisen päätöksen kumoamiseen. Jäsenvaltioiden on tältä osin varmistettava, että kyseisellä epäillyllä tai syytetyllä on oikeus olla läsnä, osallistua tehokkaasti kansallisen lainsäädännön mukaisia menettelyjä sovellettaessa ja käyttää oikeuttaan puolustukseen.”

23. Direktiivin 2016/343 10 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyllä tai syytetyllä on käytössään tehokkaat oikeussuojakeinot, jos hänen tämän direktiivin mukaisia oikeuksiaan loukataan.”

24. Direktiivin 2016/343 14 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 1 päivänä huhtikuuta 2018. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.”

B. Slovakian oikeus

25. Slovakian tasavallan perustuslain (sellaisena kuin se on voimassa 4.4.2017 lähtien) 86 §:n i kohdan mukaan Národná rada Slovenskej republiky (Slovakian tasavallan kansallisneuvosto, jäljempänä Slovakian tasavallan kansallisneuvosto) on toimivaltainen muun muassa

”päättämään 102 §:n 1 momentin j kohdan nojalla tehdyn presidentin päätöksen kumoamisesta, jos se on demokratian ja oikeusvaltion periaatteiden vastainen; kansallisneuvoston päätös on yleisesti sovellettava ja julkaistaan samalla tavoin kuin laki”.

26. Slovakian tasavallan perustuslain (sellaisena kuin se on voimassa 4.4.2017 lähtien) 129a §:ssä Ústavný súd Slovenskej republiky (perustuslakituomioistuin, Slovakian tasavalta; jäljempänä perustuslakituomioistuin) annetaan seuraava toimivaltuus:

”Perustuslakituomioistuin arvioi yleisen armahduksen tai yksittäistapauksessa myönnetyn armahduksen peruuttamisesta 86 §:n i kohdan perusteella tehdyn Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöksen perustuslainmukaisuuden. Perustuslakituomioistuin aloittaa viran puolesta ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetun menettelyn; 125 §:ää sovelletaan soveltuvin osin.” [alkup. s. 16]

27. Slovakian tasavallan perustuslain (sellaisena kuin se on voimassa 4.4.2017 lähtien) 154f §:ssä säädetään lisäksi seuraavista taannehtivista vaikutuksista:

”1) Edellä 86 §:n i kohdan, 88a §:n ja 129a §:n säännöksiä sovelletaan myös yleisestä armahduksesta 3.3.1998 tehdyn Slovakian tasavallan pääministerin päätöksen, joka on julkaistu numerolla 55/1998, V ja VI §:ään, yleisestä armahduksesta 7.7.1998 tehtyyn Slovakian tasavallan pääministerin päätökseen, joka on julkaistu numerolla 214/1998, ja syytetylle myönnettävästä armahduksesta 12.12.1997 tehtyyn Slovakian tasavallan presidentin päätökseen numero [– –].

- 2) Yleisten armahdusten ja armahdusten peruuttaminen 1 momentin mukaisesti
- a) johtaa viranomaisten päätösten kumoamiseen siltä osin kuin ne on tehty 1 momentissa mainittujen yleisten armahdusten ja armahdusten nojalla ja perusteltu niillä ja
 - b) poistaa lailliset esteet 1 momentissa mainittuihin yleisiin armahduksiin ja armahduksiin perustuvien syytteiden nostamiselle ja ajamiselle; näiden laillisten esteiden kesto ei oteta huomioon 1 momentissa mainituissa yleisissä armahduksissa ja armahduksissa tarkoitettujen tekojen vanhentumisaikoja laskettaessa.”

28. Perustuslakituomioistuimesta annetun lain (Zákon o ústavnom súde, sellaisena kuin se on voimassa 4.4.2017 lähtien) 6 luvun 48a ja 48b §:ssä säädetään yksittäistapauksissa myönnettyjen armahdusten tai yleisten armahdusten

peruuttamisesta tehdyn Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöksen perustuslainmukaisuuden arviointia koskevasta menettelystä seuraavaa:

”48a §

Edellä 19–41b §:n säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöksen arviointia koskevaan menettelyyn, jollei 48b §:ssä toisin säädetä.

48b §

1) Perustuslakituomioistuin aloittaa viran puolesta perustuslain 129a §:n nojalla asiaa koskevan menettelyn, joka tulee vireille päivänä, jona perustuslain 86 §:n i kohdan nojalla tehty Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätös julkaistaan Zbierka zákonovissa (virallinen lehti).

2) Ainoastaan Slovakian tasavallan kansallisneuvosto on asianosainen menettelyssä.

3) Vastapuolena on Slovakian tasavallan hallitus, jota edustaa Slovakian tasavallan oikeusministeri, jos menettely koskee päätöstä yleisen armahduksen peruuttamisesta, tai Slovakian tasavallan presidentti, jos menettely koskee päätöstä yksittäistapauksessa myönnetyn armahduksen peruuttamisesta.

4) Ennen tämän luvun mukaisen ratkaisun tekemistä perustuslakituomioistuimen presidentin on pyydettävä

a) Slovakian tasavallan kansallisneuvoston lausunto, johon on liitetty pöytäkirja perustuslain 86 §:n i kohdan nojalla tehtyä Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöstä koskevassa kokouksessa käydyistä keskusteluista

b) Slovakian tasavallan presidentin lausunto ja

c) Slovakian tasavallan hallituksen lausunto; lausunnon Slovakian tasavallan hallituksen nimissä [alkup. s. 17] antaa Slovakian tasavallan oikeusministeri.

5) Asia ratkaistaan täysistunnossa annettavalla tuomiolla. Tuomio annetaan tiedoksi Slovakian tasavallan kansallisneuvostolle ja Slovakian tasavallan hallitukselle yleisen armahduksen tapauksessa ja presidentille yksittäistapausta koskevan armahduksen tapauksessa. Perustuslakituomioistuimen presidentti voi päättää antaa tuomion tiedoksi myös muille henkilöille.

6) Perustuslakituomioistuin arvioi yleisen armahduksen tai yksittäistapauksessa myönnetyn armahduksen peruuttamisesta tehdyn Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöksen tai tämän päätöksen osan perustuslainmukaisuuden

60 päivän kuluessa menettelyn alkamisesta. Jos perustuslakituomioistuin ei ratkaise asiaa tässä määräajassa, menettely keskeytetään.

7) Päätös menettelyn keskeyttämisestä tai hakemuksen hylkäämisestä on oikeusvoimainen, eikä perustuslakituomioistuin ei tutkia uudelleen Slovakian tasavallan kansallisneuvoston päätöstä yleisen armahduksen tai yksittäistapauksessa myönnetyn armahduksen peruuttamisesta.”

29. Eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä annetun lain nro 153/2010, sellaisena kuin se on muutettuna (zákon č. 153/2010 Z.z. o európskom zatýkacom rozkaze v znení neskorších predpisov; jäljempänä laki 153/2010) 1 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Tämä laki koskee Slovakian viranomaisten toimintaa luovutettaessa henkilöitä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteella sekä siihen liittyvää menettelyä.”

30. Lain 153/2010 5 §:n 1–3 momentissa säädetään seuraavaa:

”1) Jos oletetaan, että syytteeseen asetettu henkilö voi oleskella tai oleskelee toisessa jäsenvaltiossa, ja jos hänen etsimisensä on tarpeen, toimivaltaisen tuomioistuimen jaoston puheenjohtaja tai jäsen antaa hänestä eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Tutkinnan kuluessa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antaa tutkintatuomari syyttäjän pyynnöstä.

2) Edellä 1 momentissa tarkoitettu eurooppalainen pidätysmääräys voidaan antaa, jos syytteeseen asetettua henkilöä koskee samasta teosta annettu pidätysmääräys, kansainvälinen pidätysmääräys tai lopullinen ja täytäntöönpanokelpoinen tuomio, jolla hänet on tuomittu vapaudenmenetyksen käsittävään rangaistukseen.

3) Tuomioistuin ei anna eurooppalaista pidätysmääräystä, jos ennen sen antamista on ilmeistä, että luovuttaminen ulkomailta aiheuttaisi etsitylle henkilölle vahinkoa, joka ei olisi oikeassa suhteessa rikosprosessin merkitykseen tai rikoksen seurauksiin.”

31. Lain 153/2010 23 §:n 1 momentin a ja b kohdassa säädetään seuraavaa:

”1) Eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta on kieltäydyttävä, jos

- a) eurooppalaisen pidätysmääräyksen perusteena olevasta rikoksesta on annettu yleinen armahdus Slovakian tasavallassa ja Slovakian oikeusjärjestyksessä säädetään Slovakian viranomaisten oikeudesta nostaa syyte tästä rikoksesta
- b) täytäntöönpanosta vastaavan oikeusviranomaisen tietojen mukaan jossakin jäsenvaltiossa samasta teosta etsittyä henkilöä vastaan käyty menettely on lopullisesti päätetty tuomiolla, jolla hänet on tuomittu rangaistukseen, joka on jo suoritettu, jota suoritetaan parhaillaan tai jota ei voida enää panna

täytäntöön tuomion antaneen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan – —”
[alkup. s. 18]

32. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 188 §:n 1 momentin mukaan syytekirjelmän alustavan tutkimisen jälkeen tuomioistuin
- a) siirtää asian toimivaltaiselle tuomioistuimelle, jos se ei itse ole toimivaltainen ratkaisemaan asiaa
 - b) siirtää asian toiselle elimelle edellä 171 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa
 - c) keskeyttää rikosoikeudellisen menettelyn edellä 172 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa olosuhteissa
 - d) lykkää asian käsittelyä edellä 173 §:n 1 momentin a–e kohdassa tarkoitetuissa olosuhteissa tai 224 §:n 6 tai 7 momentin nojalla
 - e) palauttaa asian syyttäjälle lisätutkintaa varten, jos se on tarpeen tutkinnan vakavien menettelyvirheiden välttämiseksi tai sellaisten perustavanlaatuisten tosiseikkojen selvittämiseksi, joita ilman asiaa ei ole mahdollista ratkaista pääkäsittelyssä, ja jos lisätutkintatoimien toteuttaminen oikeudenkäyntimenettelyssä olisi huomattavan vaikeaa tai selvästi viivästyttäisi menettelyä
 - f) keskeyttää rikosoikeudellisen menettelyn 307 §:n mukaisin edellytyksin tai päättää sovinnon vahvistamisesta 309 §:n mukaisesti
 - g) siirtää asian yhden tuomarin kokoonpanon käsiteltäväksi, jos se on toimivaltainen 314a §:n 1 momentin nojalla; päätös sitoo yhden tuomarin kokoonpanoa.
33. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 188 §:n 2 momentin mukaan syytekirjelmän alustavan tutkimisen jälkeen tuomioistuin voi myös keskeyttää rikosoikeudellisen menettelyn 172 §:n 2 tai 3 momentissa mainituissa olosuhteissa.
34. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 188 §:n 3 momentin mukaan syytekirjelmän alustavan tutkimisen jälkeen tuomioistuin voi myös lykätä rikosoikeudellista menettelyä 173 §:n 2 momentissa mainituissa olosuhteissa.
35. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 188 §:n 4 momentin mukaan syyttäjä ja syytteeseen asetettu henkilö voivat tehdä 1 momentin a–f kohdan mukaisesti ja 2 ja 3 momentin mukaisesti tehdystä päätöksestä valituksen, jolla on muutoin kuin rikosoikeudellisen menettelyn lykkäämisen osalta lykkäävä vaikutus.

36. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 224 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen on lykättävä rikosoikeudellista menettelyä, jos se toteaa pääkäsitelyssä, että asiassa on ilmennyt jokin 173 §:n 1 momentin b–e kohdassa säädetyistä olosuhteista.
37. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 224 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuimen on lykättävä rikosoikeudellista menettelyä myös siinä tapauksessa, että syytetylle ei ole mahdollista antaa tiedoksi haastetta pääkäsitelyyn.
38. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 224 §:n 3 momentin mukaan tuomioistuin voi lykätä rikosoikeudellista menettelyä, jos se toteaa pääkäsitelyssä, että 173 §:n 2 momentissa mainitut olosuhteet ovat ilmenneet.
39. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 224 §:n 4 momentin mukaan tuomioistuimen on aloitettava asian käsittely uudelleen, jos lykkäämisen peruste on lakannut olemasta. **[alkup. s. 19]**
40. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 224 §:n 5 momentin mukaan syyttäjä voi valittaa tuomioistuimen päätöksestä, jolla on lykätty rikosoikeudellista menettelyä tai hylätty pyyntö rikosoikeudellisen menettelyn jatkamisesta.
41. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 224 §:n 6 momentin mukaan tuomioistuimen on lykättävä rikosoikeudellista menettelyä, jos se katsoo, että yleisesti sovellettava alemmantasoinen säännös, jonka soveltamisella on kyseessä olevassa rikosasiassa ratkaiseva merkitys syyllisyyttä ja rangaistusta koskevan ratkaisun kannalta, on ristiriidassa yleisesti sovellettavan ylemmäntasoisien säännösten tai kansainvälisen sopimuksen kanssa, ja saatettava asia perustuslakituomioistuimen käsiteltäväksi. Perustuslakituomioistuimen tuomio sitoo kyseistä tuomioistuinta ja muita yleisiä tuomioistuimia.
42. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se oli sovellettavissa 31.12.2005 asti, 224 §:n 7 momentin mukaan tuomioistuimen on lykättävä rikosoikeudellista menettelyä, jos se esittää [Euroopan unionin] tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön.
43. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se on sovellettavissa 1.1.2006 alkaen, 564 §:n 1 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa aloitetuilla rikosoikeudellisilla menettelyillä ja näissä menettelyissä toteutetuilla toimilla on samat vaikutukset kuin tämän lain nojalla aloitetuilla rikosoikeudellisilla menettelyillä ja toteutetuilla toimilla.
44. Rikosprosessilain, sellaisena kuin se on sovellettavissa 1.1.2006 alkaen, 564 §:n 3 momentin mukaan asioissa, jotka määrätty siirrettäviksi piirioikeuteen ennen tämän lain voimaantuloa, piirioikeus soveltaa menettelyssä tähän voimaantuloon asti sovellettavia säännöksiä. Varsinaista muutosta tällaiseen päätökseen haetaan alueelliselta tuomioistuimelta tähän voimaantuloon asti sovellettavien säännösten

mukaisesti. Samalla tavoin menetellään, jos tuomioistuin, joka ei ole asiassa toimivaltainen, on siirtänyt asian piirioikeudelle menettelyn toteuttamiseksi.

45. Koska edellä mainittua henkilöä vastaan on nostettu syyte 27.11.2000, piirioikeuden on lainmuutoksen nojalla menettävä 31.12.2005 voimassa olleen rikosprosessilain nro 141/1961 säännösten mukaisesti.

III. Tosiseikat

46. Rikosoikeudellinen menettely ST:tä ja muita henkilöitä, muun muassa AB:tä, vastaan päättyi lopullisesti Okresný súd Bratislava III:n asiassa ST 119/00 29.6.2001 antamalla päätöksellä, joka on lainvoimainen ja täytäntöönpanokelpoinen. Slovakian lainsäädännön mukaan kyse on lopullisesta päätöksestä, joka on luonteeltaan pääasian ratkaisu ja jolla on vapauttavan tuomion oikeusvaikutukset. Päätöstä rikosoikeudellisen menettelyn keskeyttämistä perusteltiin osittain Slovakian tasavallan presidenttiä edustavan Slovakian tasavallan pääministerin 3.3.[1998] antamalla yleisellä armahduksella.
47. Vuonna 2017 tehtyjen muutosten eli perustuslain tasoisella lailla nro 71/2017 tehdyn muutoksen ja perustuslakituomioistuimesta annetun lain muutoksen (laki nro 72/2017) pääasiallisena seurauksena oli perustuslakituomioistuimen [– –] 31.5.2017 antama tuomio, jossa todetaan seuraavaa:
- ”Yleisestä armahduksesta 3.3.1998 tehdyn Slovakian tasavallan pääministerin päätöksen, joka on julkaistu numerolla 55/1998, V ja VI §:n, yleisestä armahduksesta 7.7.1998 tehdyn Slovakian tasavallan pääministerin päätöksen, joka on julkaistu numerolla 214/1998, ja syytetylle myönnettävästä armahduksesta 12.12.1997 tehdyn Slovakian tasavallan presidentin päätöksen [– –] kumoamisesta 5.4.2017 tehty Národná rada Slovenskej republikyn (Slovakian tasavallan kansallisneuvosto) päätös nro 570 [alkup. s. 20] [– –] on Slovakian tasavallan perustuslain mukainen.”
48. Näiden uusien lainmuutosten nojalla oli kumottava myös lopullinen päätös, jolla oli keskeytetty rikosoikeudellinen menettely ST:tä ja muita henkilöitä (mukaan lukien AB) vastaan.
49. Käsiteltävän asian olosuhteissa on perusteltua antaa kansallinen pidätysmääräys ja eurooppalainen pidätysmääräys. Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin on Bratislavan Krajská prokuratúran (alueellinen syyttäväviranomainen) pyynnöstä antanut kansainvälisen pidätysmääräyksen, sillä julkisuudessa olleiden tietojen (joihin syyttäjä viittaa kansainvälistä pidätysmääräystä koskevassa pyynnössään) mukaan ST on Malin tasavallassa. Koska ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen käytettävissä ei ole ST:n olinpaikasta merkityksellisiä tietoja – eikä voida pitää poissuljettuna, että ST oleskelee tai tulee oleskelemaan myös jonkin Euroopan unionin jäsenvaltion alueella – ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin aikoo antaa myös eurooppalaisen pidätysmääräyksen. Ennen tällaisen pidätysmääräyksen antamista

on kuitenkin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti annettava myös kansallinen pidätysmääräys, jota ilman eurooppalainen pidätysmääräys ei ole pätevä (ks. esim. tuomio 1.6.2016, Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385).

50. Koska ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pitää epäselvänä, onko ne bis in idem -periaate esteenä eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiselle, se pyytää unionin tuomioistuimen tulkintaa asiasta.

IV. Oikeudellinen arviointi

A. Euroopan unionin perusoikeuskirjan sovellettavuus

51. Perusoikeuskirja on sovellettavissa käsiteltävään asiaan, ja tältä osin viitataan julkisasiamies Kokottin asiassa Puškár, C-73/16, 30.3.2017 esittämän ratkaisuehdotuksen [29 kohtaan]:

”– – [Perusoikeuskirjan 51 artiklan 1 kohdan] mukaan unionin oikeusjärjestyksessä taattuja perusoikeuksia voidaan soveltaa kaikkiin unionin oikeudessa säänneltyihin tilanteisiin.¹ Kuten erityisesti jo tuomiossa Åkerberg Fransson todettiin, perusoikeuskirjaa voidaan näin ollen soveltaa myös seuraamuksiin verolainsäädännön alalla, sikäli kuin kyse on unionin oikeuden verotussäännöksistä.² Tässä yhteydessä voidaan ajatella etenkin liikevaihto- ja valmisteveroja. Myös tietyt välitöntä verotusta koskevat kysymykset kuuluvat kuitenkin unionin oikeuden alaan, esimerkiksi erillisten yhdenmukaistamistoimien soveltamisalalla³ tai jos niillä rajoitetaan perusoikeuksia.⁴ Yksittäistapauksessa kansallisen tuomioistuimen on siksi usein tutkittava, voidaanko perusoikeuskirjaa soveltaa. Jos unionin oikeutta ja perusoikeuskirjaa ei voida soveltaa, vastaavia vaatimuksia seuraa lisäksi usein Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklasta.

52. [Edellä mainitun ratkaisuehdotuksen 30 kohta] Käsiteltävän asian kannalta tästä seuraa, että luettelon käyttö veronkannossa kuuluu tietosuojadirektiivin ja perusoikeuskirjan piiriin, kun taas rikosoikeuden alalla voidaan soveltaa ainoastaan perusoikeuskirjaa, [alkup. s. 21] sikäli kuin kyse on unionin oikeudessa määritetyistä kysymyksistä.”
53. Perusoikeuskirjan 51 artiklan, jossa määritellään perusoikeuskirjan soveltamisala, 1 kohdassa määrätään, että perusoikeuskirjan määräykset ”koskevat – –

¹ Tuomio 26.2.2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, 19 kohta) ja tuomio 17.12.2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832, 66 kohta).

² Tuomio 26.2.2013 (C-617/10, EU:C:2013:105, 27 kohta).

³ Ks. esim. tuomio 22.10.2013, Sabou (C-276/12, EU:C:2013:678, 23 kohta ja sitä seuraavat kohdat).

⁴ Tuomio 11.6.2015, Berlington Hungary ym. (C-98/14, EU:C:2015:386, 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

jäsenvaltioita ainoastaan silloin, kun viimeksi mainitut soveltavat unionin oikeutta”, ja 2 kohdassa, että ”perusoikeuskirjalla ei uloteta unionin oikeuden soveltamisalaa unionin toimivaltaa laajemmaksi”. Unionin tuomioistuin on tältä osin täsmentänyt, että ”sen määrittämiseksi, onko kansallinen säännöstö perusoikeuskirjan 51 artiklassa tarkoitettua unionin oikeuden soveltamista, on muiden seikkojen ohessa tarkastettava se, onko sen tavoitteena unionin oikeuden säännöksen täytäntöönpano, tämän säännösten luonne sekä se, tavoitellaanko sillä eri päämääriä kuin niitä, joita unionin oikeus koskee, vaikka se voikin vaikuttaa välillisesti viimeksi mainittuun, sekä se, onko olemassa erityinen alaa koskeva tai siihen mahdollisesti vaikuttava unionin oikeuden säännöstö” (tuomio 6.3.2014, Siragusa, C-206/13, EU:C:2014:126, 25 kohta).

54. On täysin selvää, että unionin oikeutta sovelletaan käsiteltävään asiaan, koska tässä tapauksessa sovelletaan puitepäätöstä 2002/584.
55. Tältä osin on huomattava, että ottamalla käyttöön yksinkertaistettu ja tehokkaampi järjestelmä rikoslain rikkomisesta tuomittujen tai epäiltyjen henkilöiden luovuttamiseksi puitepäätöksellä helpotetaan ja nopeutetaan oikeudellista yhteistyötä, jotta voitaisiin myötävaikuttaa sellaisen unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauteen, turvallisuuden ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen mukaisesti (ks. vastaavasti tuomio 26.2.2013, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, 36 ja 37 kohta ja tuomio 5.4.2016, Aranyosi ja Căldăraru, C-404/15 ja C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 75 ja 76 kohta).
56. Lisäksi asiassa on sovellettava perusoikeuskirjaa sekä (tiedonsaantioikeudesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annettua) direktiiviä 2012/13 ja (eräiden syyttömyysolettamaan liittyvien näkökohtien ja läsnäoloa oikeudenkäynnissä koskevan oikeuden lujittamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä annettua) direktiiviä 2016/343.

B. Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

57. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään sen tulkitsemista, onko ne bis in idem -periaate esteenä eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamiselle käsiteltävässä asiassa.
58. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin huomauttaa ensinnäkin, että vaikka ensi arviolta näyttää siltä, että täytäntöönpanovaltion tuomioistuimen eikä pidätysmääräyksen antavan valtion tuomioistuimen olisi pitänyt esittää ennakkoratkaisukysymys, mikä viittaisi hypoteettiseen kysymykseen, näin ei kuitenkaan ole.
59. Eurooppalaisen pidätysmääräyksen on aina oltava oikeassa suhteessa tavoitteeseensa nähden. Näin on myös silloin, kun asian olosuhteet kuuluvat puitepäätöksen 2002/584 2 artiklan 1 kohdan soveltamisalaa. Kun otetaan

huomioon eurooppalaisen pidätysmääräyksen täytäntöönpanosta aiheutuvat vakavat seuraukset etsityn henkilön vapauden ja vapaan liikkuvuuden rajoittamisen osalta, päätettäessä siitä, annetaanko eurooppalainen pidätysmääräys vai ei, pidätysmääräyksen antavan jäsenvaltion pitäisi punnita sen antamisen tarpeellisuutta ja siten arvioida myös mahdollisia esteitä eurooppalaisen pidätysmääräyksen tulevalle täytäntöönpanolle. Edellä esitetyt perustelut ilmenevät selvästi myös komission tiedonannon – Käsikirja eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamisesta ja täytäntöönpanosta (EUVL 2017, C 335, s. 1) [kohdan 2.4 neljännestä alakohdasta]: ”Lisäksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen antavan oikeusviranomaisen olisi pohdittava, voitaisiinko eurooppalaisen pidätysmääräyksen sijasta käyttää jotakin muuta oikeudellisen yhteistyön piiriin kuuluvaa toimenpidettä. Rikosasioissa tehtävää oikeudellista yhteistyötä koskevissa unionin välineissä säädetään muista toimenpiteistä, jotka ovat monissa tilanteissa tehokkaita, mutta eivät yhtä pakottavia kuin eurooppalainen pidätysmääräys (katso kohta 2.5).” [alkup. s. 22]

60. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että yksi eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista koskevista valvontamekanismeista on vaatimus kansallisen pidätysmääräyksen antamisesta (tuomio 1.6.2016, Bob-Dogi, C-241/15, EU:C:2016:385). Jos kansallinen tuomioistuin antaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamatta kansallista pidätysmääräystä, eurooppalainen pidätysmääräys ei näin ollen ole pätevä eikä sitä voida panna täytäntöön.
61. Kuten unionin tuomioistuin totesi edellä mainitussa tuomiossa, eurooppalaista pidätysmääräystä koskeva järjestelmä sisältää menettelyllisten oikeuksien ja perusoikeuksien kahdentasoisen suojan, jota etsityn henkilön on saatava: oikeudellisen suojan, jota on annettava ensimmäisellä tasolla annettaessa kansallinen oikeudellinen päätös, ja suojan toisella tasolla annettaessa eurooppalainen pidätysmääräys. Tätä kahdentasoista suojaa ei anneta tilanteessa, jossa ennen eurooppalaisen pidätysmääräyksen antamista kansallinen oikeusviranomainen ei ole antanut kansallista oikeudellista päätöstä, jonka perusteella eurooppalainen pidätysmääräys olisi voitu panna täytäntöön.
62. Ennakkoratkaisukysymyksessä keskeistä on selvittää, kuuluuko rikosoikeudellisen menettelyn päättämisestä tehty lopullinen päätös (tai vapauttava tuomio) edelleen *ne bis in idem* -periaatteen soveltamisalaan, kun nämä ratkaisut on annettu sellaisen yleisen armahduksen perusteella, jonka lainsäädäntöelin on peruuttanut näiden ratkaisujen saatua lainvoiman, ja kun kansallisen oikeusjärjestyksen mukaan tällaisen yleisen armahduksen peruuttaminen johtaa viranomaisten päätösten kumoamiseen siltä osin kuin ne on tehty peruutetun yleisen armahduksen nojalla ja perusteltu sillä, ilman nimenomaista tuomioistuimen päätöstä tai tuomioistuinmenettelyä.
63. Asia koskee siis olennaisesti sitä, loukataanko tässä tapauksessa mahdollisesti perusoikeuskirjassa taattua perusoikeutta, jonka mukaan ketään ei saa syyttää tai rangaista oikeudenkäynnissä kahdesti samasta rikoksesta, sillä, että lainsäädäntöelin on suoraan ilman tuomioistuimen päätöstä ja ilman niiden, joita

asia koskee, osallistumista vahvistanut rikosasiassa annettujen lainvoimaisten ratkaisujen kumoamista koskevan kansallisen mekanismin. Kysymys on toisin sanoen siitä, onko se, että lainsäädäntöelin ”on yhdistettävissä” syyllisyyttä ja rangaistusta koskevaan ratkaisuun tilanteessa, jossa tämä mekanismi on kansallisen oikeusjärjestyksen mukainen, unionin oikeuden mukaista. Tai siitä, onko unionin oikeuden mukaan kansallisen tuomioistuimen kunnioitettava yleisen armahduksen peruuttamista, joka on tosin kansallisen oikeusjärjestyksen mukainen mutta ristiriidassa unionin oikeuden kanssa.

C. Toinen ennakkoratkaisukysymys

64. Toisella ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta, onko direktiivi [2012/13] sovellettavissa myös erityiseen menettelyyn, jonka tarkoituksena on peruuttaa yleinen armahdus yleisen armahduksen peruuttamista koskevassa ”kansallisessa mekanismissa” tarkoitetulla tavalla.
65. [Direktiivin 2012/13] 2 artiklassa, jonka otsikkona on ”Sovellettamisala”, säädetään seuraavaa: ”Tätä direktiiviä sovelletaan henkilöön siitä lähtien, kun jäsenvaltion toimivaltaiset viranomaiset ovat antaneet hänelle tiedon siitä, että häntä epäillään tai syytetään rikoksesta, siihen saakka, kun menettely on saatettu päätökseen, mikä tarkoittaa sen kysymyksen lopullista ratkaisemista, onko epäilty tai syytetty syyllistynyt rikokseen, tarvittaessa tuomitseminen ja mahdollisen muutoksenhaun ratkaiseminen mukaan lukien.”
66. [Direktiivin 2012/13] 3 artiklan, jonka otsikkona on ”Oikeus saada tietoja oikeuksista”, 1 kohdan c alakohdassa säädetään seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillyille ja syytetyille annetaan viipymättä tietoja vähintään seuraavista prosessuaalisista oikeuksista, sellaisina kuin näitä oikeuksia sovelletaan niiden kansallisen oikeuden mukaan niiden tehokkaan käytön mahdollistamiseksi: – – oikeus saada syytettä koskevat tiedot 6 artiklan mukaisesti”. **[alkup. s. 23]**
67. [Direktiivin 2012/13] 6 artiklan, jonka otsikkona on ”Oikeus saada tietoja syytteestä”, 4 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että epäillylle tai syytetyille ilmoitetaan viipymättä tämän artiklan mukaisesti annettujen tietojen muutoksista, kun tämä on tarpeen menettelyn oikeudenmukaisuuden turvaamiseksi.”
68. [Direktiivin 2012/13] 7 artiklan, jonka otsikkona on ”Oikeus tutustua asiaan liittyvään aineistoon”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Jos henkilö pidätetään ja hän menettää vapautensa jossain rikosoikeudellisten menettelyjen vaiheessa, jäsenvaltioiden on varmistettava, että pidätetyn henkilön tai hänen avustajansa käyttöön annetaan toimivaltaisten viranomaisten hallussa olevat kyseiseen tapaukseen liittyvät asiakirjat, jotka ovat välttämättömiä pidätyksen tai vapaudenmenetyksen laillisuuden riitauttamiseksi tehokkaasti kansallisen oikeuden mukaisesti.”

69. Edellä mainittu direktiivi perustuu SEUT 82 artiklaan, joka koskee Euroopan unionissa sovellettavia vähimmäissääntöjä. Seuraavassa viitataan kyseisen direktiivin johdanto-osan 9, 10 ja 11 perustelukappaleeseen:
70. ”Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 82 artiklan 2 kohdassa määrätään jäsenvaltioissa sovellettavien sellaisten vähimmäissääntöjen säätämisestä, joilla voidaan helpottaa tuomioiden ja oikeusviranomaisten päätösten vastavuoroista tunnustamista sekä poliisiyhteistyötä ja oikeudellista yhteistyötä rajat ylittävissä rikosasioissa. Mainitussa artiklassa viitataan yksilön oikeuksiin rikosasioiden käsittelyssä eräänä alueena, jolla voidaan säätää vähimmäissääntöjä.”
71. ”Yhteisten vähimmäissääntöjen on määrä lisätä luottamusta kaikkien jäsenvaltioiden rikosoikeusjärjestelmiin, minkä puolestaan olisi johdettava tehokkaampaan oikeudelliseen yhteistyöhön keskinäisen luottamuksen ilmapiirissä. Olisi otettava käyttöön tällaisia yhteisiä vähimmäissääntöjä, jotka koskevat tiedonsaantia rikosoikeudellisissa menettelyissä.”
72. ”Neuvosto antoi 30 päivänä marraskuuta 2009 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta epäiltyjen tai syytettyjen henkilöiden prosessuaalisten oikeuksien vahvistamiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä, jäljempänä ’etenemissuunnitelma’. Etenemissuunnitelmassa kehoitettiin noudattamaan asteittaista lähestymistapaa ja vaadittiin hyväksymään toimenpiteitä, jotka koskevat oikeutta käännöksiin ja tulkkaukseen (toimenpide A), oikeutta tietojen saamiseen oikeuksista ja syyteistä (toimenpide B), oikeutta oikeudelliseen neuvontaan ja oikeusapuun (toimenpide C), oikeutta pitää yhteyttä sukulaisiin, työnantajiin ja konsuliviranomaisiin (toimenpide D) sekä erityisiä suojatoimia haavoittuvassa asemassa olevien epäiltyjen tai syytettyjen osalta (toimenpide E). Etenemissuunnitelmassa korostetaan, että oikeuksien järjestys on ainoastaan suuntaa antava ja että sitä voidaan siten muuttaa tarpeen mukaan. Etenemissuunnitelma on tarkoitettu toimivaksi kokonaisuutena: siitä voidaan hyötyä täysimääräisesti ainoastaan silloin, kun kaikki sen osat on pantu täytäntöön.”
73. Tällä direktiivillä varmistetaan syytetyille kussakin rikosoikeudellisen menettelyn vaiheessa oikeus kaikkien tietojen saamiseen rikosoikeudellisesta menettelystä, siltä osin kuin ne ovat tarpeen oikeudenmukaisen menettelyn takaamiseksi, sekä oikeus tutustua asiaan liittyvään aineistoon tilanteessa, jossa kansallisella lainsäädännöllä, joka koskee asianosaisten asemaa Slovakian tasavallan kansallisneuvostossa ja perustuslakituomioistuimessa käytävissä menettelyissä, estetään asianosaista käyttämästä perustavanlaatuisia prosessuaalisia oikeuksiaan. Tältä osin on korostettava yleisen armahduksen peruuttamisesta tehdyn päätöksen laillisuutta koskevan menettelyn erityispiirrettä, kun tämän päätöksen seurauksena kumotaan myös yksittäistapauksessa toteutettu oikeudellinen toimi, jollainen on tässä tapauksessa kiistatta päätös rikosoikeudellisen menettelyn keskeyttämisestä. Tästä syystä ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että yleisen armahduksen peruuttamista koskeva menettely (Slovakian tasavallan

kansallisneuvostossa ja Slovakian tasavallan perustuslakituomioistuimessa) kuuluu edellä mainitun direktiivin soveltamisalaan ja että tämä menettely on näin ollen direktiivissä [2012/13] tarkoitettu ”rikosoikeudellisen menettelyn vaihe”, vaikka kansallisessa lainsäädännössä ei taata tässä direktiivissä tarkoitettuja perusoikeuksia. [alkup. s. 24]

74. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin kritisoi 21.10.2015 antamassaan tuomiossa *Frisancho Perea v. Slovakia* [– –] yksittäistapauksissa tehtyjä perustuslakivalituksia koskevaa menettelyä, joka on toteutettu ilman, että henkilöt, joita asia koskee, olisivat asianosaisina Slovakian tasavallan perustuslakituomioistuimessa käytävässä menettelyssä. Juuri kyseisen tuomion seurauksena vahvistettiin perustuslakituomioistuimesta annetun lain nro 38/1993 (zákon č. 38/1993 Z.z o Ústavnom súde) muutos, jolla henkilöille, joita asia koskee, annettiin samankaltaiset prosessuaaliset oikeudet kuin asianosaisille.

D. Kolmas ennakkoratkaisukysymys

75. Kolmannella ennakkoratkaisukysymyksellään ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin kysyy unionin tuomioistuimelta, ovatko kansallisen oikeuden säännökset, joiden mukaan perustuslakituomioistuin voi tutkia ainoastaan kysymyksen kansallisen lainsäädännön mukaisuudesta, yhteensopivia Euroopan ihmisoikeussopimuksessa ja perusoikeuskirjassa taattujen perusoikeuksien kanssa, erityisesti lojaliteettiperiaatteen kanssa (joka perustuu SEU 4 artiklan 3 kohtaan), kun otetaan huomioon, että kyseisen määräyksen mukaan mainittua velvollisuutta sovelletaan myös jäsenvaltioiden ja unionin välisissä keskinäisissä suhteissa (ks. unionin tuomioistuimen lausunto 2/13, EU:C:2014:2454, 202 kohta).
76. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo lisäksi, että yleisen armahduksen peruuttamista koskeva ”kansallinen mekanismi” voi mahdollisesti olla ristiriidassa suhteellisuusperiaatteen ja muun muassa tehokkuusperiaatteen kanssa, jolla rajoitetaan jäsenvaltioiden menettelyllistä autonomiaa niiden antaessa kansallisia oikeussääntöjä.

E. Kiireellisen menettelyn tarpeellisuus

77. Koska kyseessä on asia, joka koskee eurooppalaista pidätysmääräystä, ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin pyytää unionin tuomioistuinta soveltamaan työjärjestyksen 107 artiklaa ja käsittelemään pyynnön kiireellisessä ennakkoratkaisumenettelyssä. Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin viittaa ensinnäkin puitepäätöksen 2002/584 17 artiklan 1 kohtaan, jonka mukaan ”eurooppalainen pidätysmääräys käsitellään ja se pannaan täytäntöön kiireellisesti”.
78. [Kansallisille tuomioistuimille ennakkoratkaisupyyntöjen tekemisestä annettujen] unionin tuomioistuimen suositusten (EUVL 2016, C 439, s. 1) mukaisesti ennakkoratkaisua pyytävässä tuomioistuimessa vireillä olevan rikosasian

asiakirja-aineisto toimitetaan Slovakian tasavallan ulkoasioista ja Eurooppa-
asioista vastaavan ministeriön välityksellä.

Okresný súd Bratislava III

11 päivänä toukokuuta 2020

[allekirjoitus]

TYÖASIAKIRJA